

yhteistyössä

Kulttuurikeskus
Kulturcentret

KÄVELYOPAS

Vaasan Folkhälsan-talo

Raastuvankatu 23–25

ETELÄINEN REITTI 4 KM

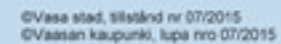
Tiedämme kaikki, miten tärkeää on liikkua ulkona päivittäin. Tästä oppaasta löydät Hietalahden puiston ja rannan kautta kiertävän reitin, jonka varrella on lukuisia mielenkiintoisia kohteita, joita voit pysähtyä katselemaan ja lukea niistä tarkemmin.

Karttaan on merkitty wc:t ja puistonpenkit lepohetkiä varten.

Myös muita reittejä sisältäviä kävelyoppaita on olemassa.

Toivomme, että tämä kävelyopas auttaa sinua löytämään lähiympäristössämme olevan vaihtelevan luonnon, kulttuurin ja historian.

1.	Vaasan Folkhälsan-talo	sivu 7
2.	Vaasa-opisto	sivu 6
3.	Baptistikirkko	sivu 7
4.	Kruunuasunnot Oy/KOY Aessori	sivu 8
5.	Keskuskoulu	sivu 8
6.	Alueen itälaidalla oleva kasarmi	sivu 9
7.	Vaasan kivipaino	sivu 8
8.	Vaasan uimahalli	sivu 10
9.	Hietalahden puisto ja Hietalahden villa	sivu 10
10.	Bragen ulkoilmamuseo	sivu 11
11.	A dreamer of peace-patsas	sivu 12
12.	Kustaanlinnan puistoalue ja uimaranta	sivu 12
13.	Vaasan keskussairaala	sivu 13
14.	KOY Vaasan Kompassi 1–4	sivu 14
15.	Tykkihalli	sivu 14
16.	Toimistorakennus	sivu 15
17.	Kustaanlinnan avoin päiväkot	sivu 15
18.	Sotilaskoti	sivu 16
19.	Sulkeiskentän läntisellä puolella oleva kasarmi	sivu 16
20.	Upseerikerho	sivu 16
21.	Joukko-osastojen perinnemuuri, Lotta-patsas ja ortodoksinen kirkko	sivu 17
22.	Tiilikasarmi	sivu 18
23.	Kulttuuritalo Fanny	sivu 18
24.	C.A. Setterberin muistomerkki	sivu 19
25.	Vasa gymnasium ja Vaasan lyseon lukio	sivu 19
1.	Folkhälsan	sivu 20

1. Folkhälsan

Raastuvankatu 31 – Vaasan kauppakoulu

2. VAASA-OPISTO

Komea uusrenessanssityylinen kansakoulurakennus on arkkitehtien Backmanssonin & Thesleffin piirtämä. Se valmistui 1890-luvulla ja on palvellut oppilaita molemmilla kielillä. Julkisivu on ollut esillä Pariisin maailmannäyttelyssä 1889. Venäläisiä merisotilaita oli majoitettuna talossa, jota tulitettiin vapaussodan alussa 28.1.1918 (Tammisunnuntai), kun venäläiset pakotettiin ulos kaupungista. Luodinreiät näkyivät julkisivussa aina peruskorjaukseen saakka 1950-luvulla. Talossa on toiminut useita kouluja, kauppakoulu vuodesta 1903, sen jälkeen kauppaoppilaitos vuoteen 1969, kauppakorkeakoulu/yliopisto 1968–1999, ammatikorkeakoulu vuoteen 2015. Kaupungin suomenkielinen työväenopisto Vaasa-opisto toimii rakennuksessa vuodesta 2016.

2. Vaasa-opisto

1. VAASAN FOLKHÄLSAN-TALO

Talo rakennettiin vuosina 2013–2015 ja sen pääsuunnittelijoina toimivat arkkitehdit Aito-aho & Viljanen. Talo sijaitsee erittäin keskeisellä paikalla ja se antaa Folkhälsanille näkyvyyttä kaupungissa. Talossa on 55 senioriasuntoa, sekä omistus- että vuokra-asuntoja, keittiö ja ruokasali, tilat terveyttä edistävälle toiminnalle ja ryhmätoiminnalle. Talossa on Folkhälsan Valfärd Ab:n ja Folkhälsans förbundin hallinnolliset toimistot. Talossa on myös ulkopuolisille vuokrattavia tiloja. Talo on rakennettu Samfundet Folkhälsan i svenska Finland r.f:n, Harry Schaumans Stiftelsen, Svenska litteratursällskapet i Finland r.f:n/Svenska kulturfondenin ja Landskapsföreningen Folkhälsan i Österbotten r.f:n välisenä yhteistyönä.

Raastuvankatu 44

3. BAPTISTIKIRKKO

Baptistiseurakunta on vanhin kaupungin vapaakirkkoseurakunnista. Se perustettiin 1881. Kirkko on rakennettu 1930.

3. Baptistikirkko

4. Kruunuasunnot

**Raastuvankatu 46 –
Puolustusvoimien
henkilökunnan asunnot**

4. KRUUNU- ASUNNOT OY/KOY ASESSORI

Kantahenkilökunnan entinen asuinkortteli Raastuvankadun ja ortodoksisen kirkon välillä on siirtynyt Kruunuasunnot Oy:n omistukseen varuskunnan lakkauttamisen jälkeen 1998. Kuvassa oleva talo rakennettiin 1957 ja sen vieressä vasemmalla oleva talo valmistui 1967.

5. Keskuskoulu

Raastuvankatu 39–43

5. KESKUSKOULU

Koulu on kaupungin vanhin suomenkielinen koulu. Se perustettiin 1877 ja se sijaitsi aluksi osoitteessa Raastuvankatu 33. I. Serenius on tämän koulurakennuksen arkkitehti. Rakennus otettiin käyttöön 1939 ja tänä päivänä sen oppilasmäärä on 350, joista 2/3 käy kielikylpykoulua oppiakseen ruotsia. 1958 koulussa oli kokonaista 1352 oppilasta ja opetusta annettiin kahdessa vuorossa. 1939–1945 koulu toimi sotasairaalana. Talvisodan aikana koulussa oli 100 vuodepaikkaa ja jatkosodan aikana 400.

Raastuvankatu 54

7. VAASAN KIVIPAINO

Tässä vuodelta 1926 olevassa rakennuksessa toimi Vaasan kivipaino vuosina 1955–2010.

6. Kasarmi

Raastuvankatu 48

6. ALUEEN ITÄLAIDALLA OLEVA KASARMI

Rakennus 11 rakennettiin Tarkk'ampujapataljoonan kasarmiksi. Kasarmiin mahtui 100 miestä. Tänä päivänä rakennusta käyttävät Vaasa-opisto ja Vasa Arbis taiteen perusopetuksen TaiKoon toimintaa varten.

7. Vaasan kivipaino

Hietalahdenkatu 8

8. VAASAN UIMAHALLI

Uimahalli valmistui 1962. Uimahalli peruskorjattiin ja se sai lisärakennuksen 2000-luvun alussa. Silloin uimahalliin saatiin 50 m allas. 25 m ja 50 m altaiden lisäksi uimahallissa on opetusallas ja lasten allas sekä kuntosali, kahvila-ravintola, kokous- ja kerhotiloja.

Kun jatkamme moottoritien ja uimahallin välistä pyörätietä seuraavana on:

9. HIETALAHDEN PUISTO JA HIETALAHDEN VILLA

Puistolla on vanha ja rikas historia. Puiston muotoutuminen alkoi 1830-luvun lopulla, kun lääketieteen tohtori F.G. Sanmark osti alueen ja istutti sinne uusia puita. Puistossa on vielä jäljellä lehmuksia ja weymouthinmänty, joka rauhoitettiin vuonna 1961. Hietalahden tila siirtyi 1843 hovioikeudenasessori C.J. Boylelle. Hän rakennutti J.A. Linderin piirustusten mukaan empiretyylisen asuintalon vuonna 1846. Linder osallistui myös puiston suunnitteluun. Boyn ajalle oli ominaista runsas huvielämä ja komeat juhla järjestelyt. Suomen kansallisrunoilija J.L. Runeberg oli usein nähty vieras. Runoilija J. Tegengren syntyi ja asui jonkin aikaa Hietalahden villassa. Hän on kuvannut puistoa sanoin ja kuvin. Suuri puolipyöreä lasiveranta rakennettiin 1930-luvulla. Puistossa rakennuksen läheisyydessä on neljä pientä ystäväkaupunkipuistoa – Pärnun, Uumajan, Kielin ja Harstadin puistot.

Hietalahden villa oli usean vuoden ajan Vaasan kaupungin omistuksessa, mutta vuodesta 2015 huvila on yksityisessä omistuksessa. Rakennus tulee juhlahuoneisto- ja ravintolakäyttöön.

10. Bragen
ulkoilmamuseo

10. BRAGEN ULKOILMAMUSEO

Alue rajoittuu Hietalahdenpuistoon. Harfgårdin yksikkö on mielenkiintoisin. Harfin tila mainitaan ensimmäisen kerran manttaaliluetteloissa 1705. Oikeuden pöytäkirjojen perusteella tiedetään, että sortovuosina 1808–1809 Bölen kylän polttaneet venäläiset tuhosivat myös Harfin rakennukset. Tilan rakennukset rakennettiin uudelleen ja siirrettiin myöhemmin osaksi Bragen ulkoilmamuseota.

Vanhan rakennustavan mukaisesti tilan rakennukset on koottu neliskulmaisen pihan ympärille. Tupa ja kamarit on kalustettu vanhan talonpoikaisperinteen mukaisin huonekaluin. Suuri osa sisustuksesta on peräisin Harfin tilalta. Edustuvassa on pysyvä näyttely, joka esittelee lapväärtäistä morsiustupaa. Tänä päivänä alueella on yhteensä 24 rakennusta. Näistä neljä (hylkeenpyyntimuseo, venevaja, kalasauna ja ranta-aitta) liittyvät rannikon sivuelinkeinoihin, kuten metsästykseseen ja kalastukseen. Vuonna 1939 avatussa hylkeenpyyntimuseossa esitellään hylkeenpyytäjien elinolosuhteita Merenkurkun kevättalven jäillä. Alueella on myös jatulintarha, joka tehtiin 1968 Valassaarilta tuodun mallin mukaan.

9. Hietalahden villa

Palaamme HIETALAHDENPUISTOON, mutta nyt seuraamme rantatietä. Ensimmäisenä edessämme on:

11. A DREAMER OF PEACE-PATSAS

– Hietalahden villan lähellä

Patsas esittää Sri Chinmoyta (1931–2007). Patsaan on lahjoittanut World harmony run 13. kesäkuuta 2010. Tähän liittyy puistossa oleva kuntorata Rauhan maili, joka on 1609 metriä pitkä ja Vaasan kaupungin suunnittelema Sri Chinmoy Marathon Teamin aloitteesta.

12. KUSTANLINNAN PUISTOALUE JA UIMARANTA

Kustaanlinnan puistoalue ulottuu Hietalahden pesäpallostadionilta Rantakadun eteläpäähän. Kustaanlinnan uimarannalle johtaa soratie. Paikalla oli aikaisemmin kaksi suurta uimalaa, yksi miehille ja toinen naisille, sekä myös pieniä yksityisiä perheuimaloita. Nykyisin jäljellä on naisten uimala. Se siirrettiin tänne 1930-luvulla. Talo paloi Taiteiden yönä 2007, mutta rakennettiin uudelleen vuodelta 1933 peräisin olevien vanhojen piirustusten mukaan. Puiston pohjoisosassa on metsä-alue, jossa on paljaita kallioita.

12. Kustaanlinna

11. A Dreamer of Peace

Hietalahdenkatu 2-4 – Nikolainkaupungin kunnallinen sairaala

13. VAASAN KESKUSSAIRAALA

Oikealla oleva punatiilinen rakennus valmistui 1902 ja se on lääninarkkitehti K.V. Reiniuksen piirtämä. Talossa oli aluksi seitsenpaikkainen synnytysosasto ja 28-paikkainen lääkinnällinen osasto. Vasemmalla olevassa talossa toimi 27-paikkainen epidemiaosasto. Tämä vuodelta 1925 oleva talo on C. Schoultzin piirtämä. Sairaala palveli kaupunkilaisia 50 vuotta ennen kuin siitä tuli osa keskussairaala, joka aloitti toimintansa 1956. Vaasan keskussairaala on sittemmin laajennettu ja sillä on nyt yli 20 osastoa ja henkilöstön määrä on n. 2400.

13. Vaasan keskussairaala

*N. 100 metriä sairaalan portin jälkeen Hietasaarenkadulla
käännyimme vasemmalle, Aleksanterinkujalle.*

VAASAN KASARMIALUE

Aluetta (Kasarminkatu–Raastuvankatu–Hietalahdenkatu–Koulukatu) ei enää käytetä kasarmina. Pinta-ala on n. 13 hehtaaria. Talojen kokonaispinta-ala on 32 000 m², josta kaupunki omistaa 20 000 m². Museovirasto arvioi kohteen kansallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi. Pohjanmaan sotilastoiminta oli yli sadan vuoden ajan näkyvä osa kaupunkikuvaa. Varusmieskoulutus lakkautettiin kaupungissa 1998. Osa toiminnasta siirrettiin Dragsvikiin. Useimmat rakennukset tontteineen siirtyivät kaupungin omistukseen 1999.

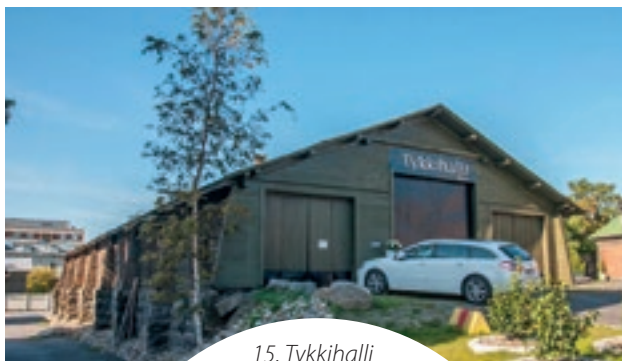
Aleksanterinkuja 1–4

14. KOY VAASAN KOMPASSI 1-4

Vaasan kompassi on erilainen nelikerroksinen kerrostalo, jossa on 156 30–115 m² käsittäviä asuntoja. Peab Oy voitti arkkitehtikilpailun, joka julistettiin koskien uutta asuinalueutta 2008, ja rakensi talot 2010–2013. Taloryhmä sijaitsee 800 metriä torilta ja 300 metriä merenrannasta.

14. Vaasan kompassi

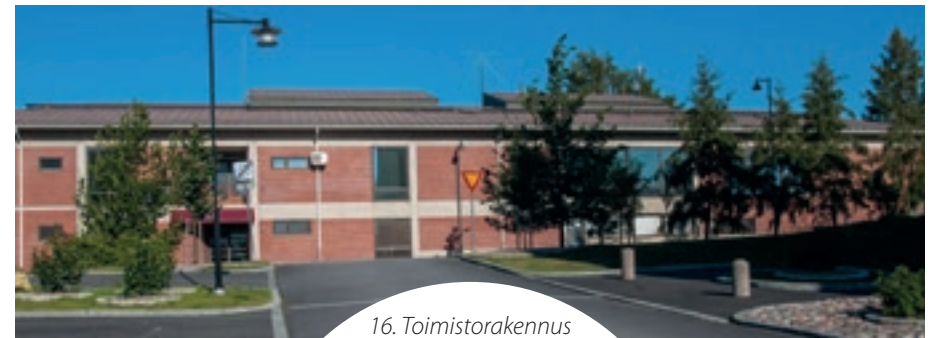

15. Tykkihalli

Aleksanterinkuja 2 – Kuormastovaja ja talli

15. TYKKIHALLI

1917 venäläiset rakennuttivat rakennuksen 39 kuormastovajaksi ja talliksi. Se on jaettu seitsemään osastoon (pilttuuseen), joissa on pariovet pohjoispuolen pitkällä sivulla. Rakennusta on kauan käytetty varastona sekä tykkihallina ja se peruskorjattiin 2014.

16. Toimistorakennus

Tiilitehtaankatu 7 - Koulutustalo

16. TOIMISTORAKENNUS

Vaasan rannikkopatteriston koulutustalo rakennettiin 1987–1990 professori O. Lapon piirustusten mukaan. Edellytykset opetustuntien ja luentojen pitämiseksi varusmiehille ja reserviläisille paranivat merkittävästi. Tänä päivänä talossa on toimistotiloja.

Läntinen Kasarmintori 8-10/Leipomo

17. KUSTANLINNAN AVOIN PÄIVÄKOTI

Rakennuksessa 28 oli alun perin leipomo, jossa oli neljä leivinuunia ja viisi leipävarastoa. Pataljoonan pesutupa ja mankeli sekä muonavarasto sijaitsivat myös tässä talossa. Sodan jälkeen leipomo ja pesutupa muutettiin pesulaksi ja suutarinverstaaksi. Muonavarasto rakennettiin asunnoiksi 1950-luvun alussa. 1990 sotilassoittokunta muutti taloon. Sitten taloon on rakennettu moderni musiikkistudio. Soittokunta lakkautettiin 2013 toimittuaan Vaasassa vuodesta 1952 lähtien. Nyt rakennuksessa toimii yksi kaupungin avoimista päiväkodeista.

17. Päiväkoti

18. Sotilaskoti

Varushuone

18. SOTILASKOTI

Varushuone rakennuksessa 17 oli pataljoonan asiesäilytyspaikka. Ikkunoissa oli rautakalterit. 1888 rakennusta laajennettiin kolmella huoneella neliön muotoiseksi. 1952 sotilaskoti sai koko rakennuksen käyttöönsä. Sen jälkeen se on läpikäynyt useita korjauksia. Sotilaskotiyhdistys perustettiin 1919 ja se ylläpitää edelleen toimintaa jossain määrin talossa.

19. Kasarmi

Läntinen Kasarmintori 8–10

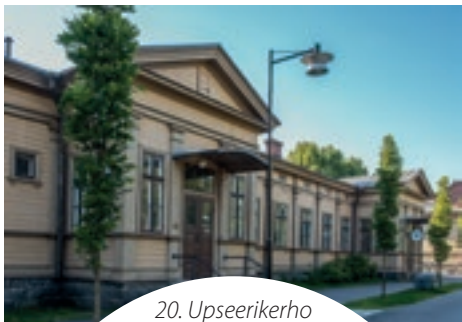
19. SULKEISKENTÄN LÄNTISELLÄ PUOLELLA OLEVA KASARMI

Rakennus 13 rakennettiin Tarkk'ampujapataljoonan kasarmiksi. Kasarmiin mahtui kymmen kolmeen muuhun miehistökasarmiin 100 miestä. Tänä päivänä rakennusta käytetään kulttuuritoimintaan. Sitä hallinnoi Vaasan Kulttuurikeskus ja siellä toimii erilaisia kulttuuritoimijoita – kulttuurijärjestöjä, kulttuuriyhdistyksiä, yrityksiä ja yksittäisiä taiteilijoita.

Kasarmintori 7

20. UPSEERIKERHO

Upseerikerho toimi kasarmin korkeimman päällystön kokoontumistilana ja ravintolana. Se on Suomen toiseksi vanhin upseerikerho, joka koko ajan on toiminut samassa rakennuksessa. Vanhin on Suomenlinnassa. Puutarhaan päin avautuva suuri katettu kuisti rakennettiin eversti Rydzewskin aloitteesta. Kesäisin kuisti oli suosittu oleskelupaikka upseerikunnan keskuudessa. Aina 1920-luvulle asti siellä järjestettiin upseerien miekkailukilpailuja ja kesäjuhlissa kuisti toimi soitokunnan esiintymislavana. Upseerikerho päätti lakkauttaa yhdistyksen 2012.

20. Upseerikerho

21. Perinnemuuri

Korsholmanpuistikko, Kasarmintori

21. JOUKKO-OSASTOJEN PERINNEMUURI, LOTTA-PATSAS JA ORTODOKSIINEN KIRKKO

Perinnemuuri on pystytetty muistutukseksi jälkipolville niistä sodan- ja rauhanajan joukko-osastoista, jotka Vaasassa ovat toimineet. Perinnemuuri on arkkitehti A. Nurmisen suunnittelema everstiluutnantti C-B.J. Petanderin aloitteesta. Muurin vieressä on Lotta Svärd-patsas, jonka on suunnitellut lottana itsekin toiminut vaasalainen taiteilija Tea Helenelund-Suominen. Ortodoksinen kirkko oli tarkoitus rakentaa jo vanhaan Vaasaan ja rahoitusta oli saatu, mutta rakennustöitä ei ehditty aloittaa ennen Vaasan paloa 1852. Kirkko rakennettiin C.A. Setterbergin piirustusten mukaan ja se on edelleen ortodoksisen seurakunnan käytössä.

21. Lotta-patsas

22. TIILIKASARMI

Keisarinvallan aikana Vaasaan oli sijoitettu venäläisiä kasakkajoukkoja pitämään yllä yleistä järjestystä. Heille rakennettiin nykyisen kasarmialueen ensimmäinen rakennus (1860), tiilikasarmi, josta myös käytetään nimeä Kasakkakasarmi.

22. Tiilikasarmi

23. KULTTUURITALO FANNY

Talo on toiminut mm. palokunnan talona. 1946 kaupunki luovutti talon teatteriyhdistys Vaasan Näyttämölle, joka toimi siinä vuoteen 1958. Lähes 50 vuotta talo toimi nuorisotalona.

Monikulttuurinen yhdistys Mira toimi talossa 2006–2014. Sen jälkeen toimintaa hallinnoi kaupunki ja talo sai nykyisen nimensä vaasalaisen taiteilijan Fanny Churbergin mukaan. Kulttuuritalon toiminta-ajatuksena on edelleen monikulttuurisen Vaasan kehityksen tukeminen.

23. Fanny

24. C.A. Setterbergin muistomerkki

24. C.A. SETTERBERGIN MUISTOMERKKI

Vuonna 1606 Kaarle IX perusti Vaasan kaupungin Korsholman linnan lähelle. Melkein 250 vuotta myöhemmin, vuonna 1852, kaupunki tuhoutui lähes täysin tulipalossa. Palon jälkeen uusi kaupunki päätettiin rakentaa Klemetsön niemelle, joka sijaitsi lähempänä merta ja ulkosatamaa Palosaaren salmessa. Ruotsalainen arkkitehti C.A. Setterberg suunnitteli asemakaavan uudelle kaupungille, jonka nimeksi tuli Nikolainkaupunki keisari Nikolai I:n mukaan. Setterberg suunnitteli kaupungin tärkeimmät julkiset rakennukset ja useita yksityistaloja. Uusi Vaasa mataline taloineen ja leveine puistikkoinen edustaa 1800-luvun puolivälin tyypillisiä rakentamishanteita. Taiteilija Tea Helenelund-Suomisen suunnittelema muistomerkki Setterbergin kunniaksi pystytettiin 1996.

25. VASA GYMNASIUM JA VAASAN LYSEON LUKIO

Vaasan suomalainen poikakoulu aloitti toimintansa täällä 1880. Uusi A.W. Stenforsin piirtämä koulutalo valmistui 1909 ja Vaasan suomalainen tyttökoulu muutti siihen. Vuonna 1997 perustettu Vasa gymnasium toimii tammikuusta 2012 lähtien nykyisessä koulukiinteistössä yhdessä Vaasan lyseon lukion kanssa. Talossa toimii myös Vasa svenska aftonläroverk.

25. Vaasan lukio ja Vasa gymnasium

Raastuvankatu 25

1. FOLKHÄLSAN

Raastuvankadulla 25 aikaisemmin ollut puutalo rakennettiin 1862 yksikerroksisena (suunnittelija tuntematon). Toinen kerros rakennettiin 1911 ja sen piirsi A.W. Stenfors. C. Schoultzin piirtämä kivitalo rakennettiin 1916 Pelastusarmeijan kokoontumistilaksi.

1980-luvun lopussa rakennus peruskorjattiin ja siitä tehtiin rockklubi. 1990 Club 25 vihittiin käyttöön. Sali tuli tunnetuksi hienosta akustiikastaan ja vuosien varrella siellä on esiintynyt useita tunnettuja artisteja.

Folkhälsan osti talon 2007. Hieman ennen rakennuksen peruskorjausta se tuhoutui tulipalossa 2013. Uusi talo rakennettiin palaneen talon paikalle.

Se on nyt Folkhälsanin Pohjanmaan kansalaistoiminnan päämaja ja toimii erilaisten terveyttä edistävien toimintamuotojen kokoontumisaikana.

TÄMÄN OPPAAN ESITYÖN on pääasiallisesti tehnyt vapaaehtoishankkeenä Folkhälsans Resurspool i Österbottenin työryhmä, johon kuuluvat seuraavat henkilöt:

Vasemmalta Inger Nykvist, John Nordblad (projektivetäjä), Gunn-Britt Sahlsten, Peter Sahlsten, Benita Nygård, Siv-Britt Höglund, Elisabeth Weijola, Mikael Stenvall, Kerstin Finnberg, Håkan Wikström.

Valokuvat ovat Inger Nykvistin ja Håkan Wikströmin ottamia.

KÄVELYOPAS

TIESITKÖ, että on vielä kolme reittiä, joita pitkin voit kulkea ja samalla lisätä tietoaasi kauniista kaupungistamme? Ne ovat:

Torireitti	1,3 km
Pohjoinen rantareitti	2,5 km
Pohjoinen reitti	5,0 km

Esitteitä reiteistä on saatavissa:

Visit Vaasa – Matkailuneuvonta, Rewell Center

Tori-infosta kesällä

Reitit ovat saatavissa myös mobiiliversioina, jotka on tehty yhteistyössä Vaasan kaupungin paikkatietoyksikön kanssa.

Torireitti	http://arcg.is/1AeVWfe
Pohjoinen rantareitti	http://arcg.is/1AeW8v5
Eteläinen reitti	http://arcg.is/1M2ZgFL
Pohjoinen reitti	http://arcg.is/1M2YYyH

sekä pdf:nä verkosta osoitteesta
www.folkhalsan.fi/promenadguide

 folkhälsan

yhteistyössä

Kulttuurikeskus
Kulturcentret

Julkaistu 2016